

Sygn. akt IV CSK 451/20

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa J.D.
przeciwko M.Z.K. i E.K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 grudnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 17 grudnia 2019 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód J. D. wystąpił przeciwko pozwanym M. K. i E. K. z powództwem w postępowaniu nakazowym o zapłatę dwukrotnie kwot 10 000 euro i dwukrotnie kwot 7 500 dolarów amerykańskich - wszystkich z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie i kosztami procesu na podstawie wystawionych przez pozwanego weksli własnych, poręczonych przez pozwaną.

Sąd Okręgowy w Z. wydał nakaz zapłaty w dniu 31 sierpnia 2016 r.

Pozwani wnieśli od niego zarzuty, przecząc, by łączyła ich z powodem umowa i zarzucając, że weksle podpisali pod wpływem szantażu i grózb. W toku procesu podnieśli zarzut potrącenia, po czym złożyli oświadczenie o potrąceniu. Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 27 listopada 2017 r. utrzymał nakaz

zapłaty w całości w mocy. Sąd Okręgowy ustalił okoliczności, które legły u podstaw wystawienia weksli. Pozwany na zlecenie powoda i na podstawie jego pełnomocnictwa inwestował środki finansowe powoda, dysponował też pełnomocnictwem do jego konta. Za wypracowany zyska powód wypłacał mu wynagrodzenie. W 2008 r. współpraca została zerwana i nastąpiła konieczność rozliczeń. W czerwcu 2010 r. pozwany w mailu oświadczył, że jest dłużny powodowi 20 000 euro i 15 000 dolarów amerykańskich, wówczas powód zaproponował wystawienie weksli. Pozwany wystawił cztery weksle na kwoty objęte powództwem. Poręczyła je pozwana. Weksle zostały przygotowane w kancelarii, powoda nie było przy ich wystawianiu. Pismem z dnia 25 września 2016 r. pozwani złożyli powodowi oświadczenie o uchyleniu się od skutków swoich oświadczenia woli jako złożonych pod wpływem groźby.

Sąd Okręgowy wskazał, że sporne weksle kreują zobowiązanie abstrakcyjne, jednak z ustaleń wynika, że podstawą ich wystawienia były zobowiązania pozwanego wobec powoda z tytułu wykonywania jego zlecenia w zakresie usług finansowych.

Sąd nie stwierdził, by pozwani podpisali weksle pod wpływem groźby, zwrócił też uwagę, że oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczeń woli złożyli po prawie 4 latach od dnia wystawienia weksli. Wypowiedzi pozwanego, które pozwani oceniali jako groźby dotyczyły możliwości zawiadomienia urzędu skarbowego o nieopodatkowanych dochodach pozwanego osiągniętych z tytułu usług świadczonych powodowi. Zarzut potrącenia nie został zgłoszony w formie wymaganej w postępowaniu nakazowym (art. 493 § 3 w zw. z art. 485 k.p.c.), dlatego Sąd go nie rozważał.

Apelację pozwanych od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalił Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 17 grudnia 2019 r. Sąd odwoławczy w całości podzielił ustalenia faktyczne i wnioski prawne Sądu Okręgowego i przyjął, że wieloletnia współpraca powoda z pozwanym wygenerowała dług pozwanego potwierdzony przez pozwanego w korespondencji mailowej. Kwestię uznania długu w drodze korespondencyjnej Sąd drugiej instancji uznał za nieistotną, skoro podstawą roszczenia powoda są sporne weksle, wystawione dobrowolnie

jako konsekwencja uznania za aktualny długu pozwanego wobec powoda. Weksle te Sąd drugiej instancji uznał za wystarczającą podstawę powództwa.

Pozwani wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego. Zarzucili w niej naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 921² k.c. oraz art. 17 pr. weksl. i art. 87 k.c., a ponadto nieprawidłowe niezastosowanie art. 60 i art. 65 § 2 k.c., zakwestionowali też prawidłowość orzeczenia o kosztach pomocy prawnej, jakiej udzielił im z urzędu radca prawny.

Skarżący wnieśli o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Powód nie złożył odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c.

Skarżący uzasadnili potrzebę przyjęcia ich skargi do rozpoznania przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. to znaczy oczywistą zasadnością tej skargi. Wskazał, że zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami i zostało wydane w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy wynikającą wystąpieniem potrzeby wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, polegającego na błędnym przyjęciu absolutnego prymatu zasady abstrakcyjności zobowiązania wekslowego, wbrew postanowieniom art. 921² k.c. oraz art. 17 pr. weksl.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi - jak słusznie zauważyli skarżący - tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie, a zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo błędne. Skarżący powinien wykazać kwalifikowany charakter naruszenia przynajmniej jednego z przepisów prawa wskazanych w podstawach skargi, a także jednoznaczną słuszność wniosków tej skargi, jako kwestionującej rażąco nieprawidłowe orzeczenie, nie znajdujące uzasadnienia prawnego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910).

Tego rodzaju waloru nie mają jednak argumenty podniesione przez pozwanych, które skupiają się na jednym zdaniu wyrwanym z kontekstu. Z uzasadnienia Sądu odwoławczego wynika bowiem, że nie tylko podzielił ustalenia Sądu Okręgowego odnoszące się do stosunku podstawowego, który był przyczyną wystawienia weksli przez pozwanego i poręczenia ich przez pozwaną, ale wyraźnie podkreślił, że wystawienie weksli było konsekwencją uznania swojego zobowiązania wobec powoda za aktualnie wynikające z faktu kolejnej zmiany terminu spełnienia świadczenia przez pozwanego. W takim znaczeniu stanowiło zabezpieczenie spełnienia świadczenia. Z kolei stwierdzenie, że o braku podstaw do wzajemnych rozliczeń - mimo niezaznaczenia tego faktu ma podstawę w przepisach procesowych, których zastosowania skarżący nie kwestionują tj. art. 493 § 3 w zw. z art. 485 k.p.c. Nie może też uzasadniać oczywistej zasadności skargi zarzut błędnej wykładni art. 921² k.c., który dotyczy przekazu, tymczasem w rozpatrywanym stosunku prawnym wynikającym z weksla własnego do przekazu nie doszło.

W konsekwencji przedstawione przez skarżącego podstawy przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby wystąpiły inne przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadnia odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

